

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas No:1965/27

Karar No:1965/55

Karar tarihi:12/10/1965

Resmi Gazete tarih/sayı:7.1.1966/12196

İtirazda bulunan : Şirvan Asliye Ceza Mahkemesi

İtirazın konusu: Türk Ceza Kanununun 240 ıncı maddesinin, Anayasa'nın 8., ve 33 üncü maddelerine aykırı olduğu ileri sürülerek, iptali istenmiştir.

Olay : Adlî bir işte görevini kötüye kullanmaktan sanık Jandarma karakol komutanının T.C. K. nun 240 ıncı maddesi uyarınca cezalandırılması isteğiyle kamu dâvası açılmıştır.

Dâvanın yargılaması sırasında mahkemece;

(Anayasa'nın 8 inci maddesinde "kanunlar Anayasa'ya aykırı olamaz". 33 üncü maddesinde ise "kimse işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç sayılmadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz" denmektedir. Suç işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun, işlenmiş olan fiilin cezasını göstereceği gibi hangi fiilin suç sayıldığına da sarahaten belirtilmesi âmme intizamındandır. Olayda uygulanması istenen T. C. K. nün 240 ıncı maddesinde "kanunda yazılı hallerden başka" ibaresi kullanılmaktadır. Kanunda yazılı değilse suç saymamak ve suç sayılmayan bir fiilden dolayı da ceza vermemek lâzımdır. Kaldığı, kanunun sarıh olarak suç saymadığı bir fiil için kimseye ceza verilemez, kanunda yazılı cezalardan başka bir ceza ile kimse cezalandırılmaz hükmü ceza hukuku ana prensiplerindedir.) gerekçesiyle bu maddenin Anayasa'ya aykırı olduğu kanısına varılmış ve iptali için Anayasa Mahkemesine başvurulmasına ve dâvanın geri bırakılmasına 5/7/1965 gününde karar verilmiştir.

İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15 inci maddesi uyarınca 9/9/1965 gününde yapılan ilk incelemede;

Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine oybirliğiyle karar verilmiş olmakla bu konuda düzenlenen rapor, iptali istenen T. C. K. nün 240 inci maddesiyle Anayasa'nın ilgili maddeleri ve gerekçeleri okunduktan sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Gerekçe :

İptali istenen 765 sayılı T. C. Kanununun 6123 sayılı kanunlada değişik 240 mcı maddesi şöyledir :

Madde 240 -

"Kanunda yazılı hallerden başka her ne suretle olursa olsun vazifesini suiistimal eden memur derecesine göre altı aydan üç seneye kadar hapsolünür. Cezayı tahfif edecek sebeplerin vücudu halinde üç aydan bir seneye kadar hapis ve her iki halde 200 liradan 1000 liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır ve her halde memuriyetten müebbeden veya muvakkaten mahrum edilir."

Bu madde 765 sayılı Kanunun Devlet İdaresi aleyhine işlenen cürümler başlığını taşıyan ikinci kitap, üçüncü babının "Memuriyet mevki ve nüfuzunu suiistimal edenlere ve memuriyet

Esas No:1965/27
Karar No:1965/55

vazifesini yapmayanlara ait cezalara" dair olan dördüncü faslında yer almıştır. Maddede 6123 sayılı Kanunla yapılan değişiklik, yalnız cezaların arttırılmasına ilişkindir.

Bu hükümlerle; kanunda yazılı hallerden başka her ne suretle olursa olsun görevini kötüye kullanan memur cezalandırılmaktadır.

Anayasa'nın 33 üncü maddesi "kimse işlendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz. Cezalar ve ceza tedbirleri ancak kanunla konulur." hükümleriyle (Kanunsuz suç ve ceza olmaz) prensibini koymaktadır. Buna göre suçun yani ne gibi eylemlerin yasaklandığının ve cezasının kanunda açıkça belli edilmesi gerekir. Bu hal, kişinin, temel hak ve hürriyetinin teminatıdır.

Kanunların Anayasa'ya aykırı olamayacağına dair Anayasa'nın 8 inci maddesi hükmü karşısında iptali istenen maddenin Anayasa'nın 33 üncü maddesi hükümleriyle çelişmekte olup olmadığının incelenmesi gerekir.

İtiraz yoluyla başvuran mahkeme, iptal sebebi olarak özetle: maddede "Kanunda yazılı hallerden başka" denilmekle yetinilerek, hangi fiilin suç sayıldığına açıkça belirtilmemiş olmasının, Anayasa'nın 33 üncü maddesinde yer alan "kanunsuz suç ve ceza olmaz" prensibine aykırı olduğunu ileri sürmektedir.

Türk Ceza Kanununun bir çok maddelerinde memuriyet görevini kötüye kullanmak suretiyle işlenen, özel nitelikteki suçlara ilişkin ceza hükümleri vardır. Bunlara T. C. Kanununun 194., 209., 213., 228 inci maddeleri örnek olarak gösterilebilir.

İptali istenen T. C. K. nun 240 ıncı maddesinde ise, genel olarak görevi kötüye kullanma suçları söz konusudur. Maddede "Kanunda yazılı hallerden başka her ne surette olursa olsun vazifesini suiistimal eden" denilmesinin sebebi, yukarıda Örneğini verdiğimiz maddelerdeki gibi görevi kötüye kullanmayı da kapsayan nitelikleri belli fiillerin dışında görevlerini kötüye kullananların cezasız bırakılmamalarını sağlamaktır. Bu itibarla metindeki "kanunda yazılı hallerden başka" deyiminden, mahkemenin anladığı manada bir sonuca varmak mümkün değildir.

Maddede, ne gibi hallerin görevi kötüye kullanma olacağının açık ça belirtilmeyerek "her ne suretle olursa olsun" diye genel bir ifade kullanılmış olması sebebiyle hangi fiilin suç sayıldığına belli olmaması gibi bir durum yaratıldığı yolunda bir iddiaya yer vermek de doğru olamaz.

Burada suçun maddi unsuru, görevin kötüye kullanılmış olmasıdır. Devlet hayatında çeşitli kamu hizmetleri vardır. Bu hizmetlerin yürütülmesini sağlayan mevzuatla, her memurun görevinin niteliği, gerekleri, nasıl ve ne suretle yerine getirileceği belli edilmiş ve sınırları çizilmiştir.

Hâkim, önüne getirilen dâvada, bu esasları daima gözönünde tutarak olayda memurun görevini kötüye kullanıp kullanmadığını kolayca tâyin ve takdir edebilecek durumda bulunduğuna göre; bu konuda suç unsuru belli demektir. Ortada kanunsuz ve keyfi takdirlere yol açacak bir hal mevcut değildir. Bu bakımdan Anayasa'nın 33 üncü maddesinin öngördüğü üzere kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı ceza verilmesi gibi bir durumla karşılaşılması da söz konusu olamaz. Suçun öteki unsurları da meydandadır. Bunlar da failin memur olması, işin memurun görevi ile ilgili bulunması ve nihayet manevi olarak, kastın var olmasıdır. Ceza da kanunda gösterilmiştir.

Bu sebeplerle, iptali istenen hükmün, Anayasa'nın 33 üncü maddesine aykırı bir yönü yoktur, itirazın reddi gerekir.

Sonuç :

Esas No:1965/27
Karar No:1965/55

Türk Ceza Kanununun 240 inci maddesinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın reddine,

12/10/1965 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Lûtfî Akadlı

Başkanvekili
Rifat Göksu

Üye
Asım Erkan

Üye
Şemsettin Akçoğlu

Üye
İbrahim Senil

Üye
İhsan Keçecioglu

Üye
A. Şeref Hocaoglu

Üye
Salim Başol

Üye
Celâlettin Kuralmen

Üye
Hakkı Ketenoğlu

Üye
Fazıl Uluocak

Üye
Sait Koçak

Üye
Ahmet Akar

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş